

LESSTOF

Leestekens 1F

INHOUD

INLEIDING	3
DOELGROEP	6
STRUCTUUR	6
INHOUD	9

INLEIDING

Muiswerkprogramma's zijn slimme interactieve leermiddelen voor het onderwijs. Ze zijn web-based en werken op alle soorten computers en tablets.

De programma's draaien op servers van Muiswerk Educatief. Gebruikers kunnen op elk moment vanaf elke plek van de programma's gebruikmaken. De applicatie wordt geen eigendom van de school, maar de school betaalt jaarlijks een gebruiksrecht op de software. Updates worden automatisch kosteloos doorgevoerd, waardoor er altijd met de nieuwste versie gewerkt wordt.

Het belangrijkste principe van Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de student stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. De docent heeft een scala aan mogelijkheden om leerlingen te sturen en de voortgang te bewaken.

Leestekens 1F is bedoeld voor de bovenbouw van het basisonderwijs, de eerste klassen van het vmbo, mbo1 en 2. Het doel van het programma is het halen van drempel 1F waar het gaat om het gebruik van interpunctie en hoofdletters. De rubrieken die in het programma aan de orde komen zijn:

- zinnen indelen
- punt, vraagteken, uitroepteken
- komma, puntkomma, haakjes
- dubbele punt en aanhalingstekens
- aanhalingstekens
- hoofdletters en kleine letters
- uitspraaktekens

Het programma kan zowel gebruikt worden door leerlingen die nog weinig weten van het gebruik van lees- en spellingtekens, als door leerlingen die daar al behoorlijk ver in zijn. U kunt de leerlingen op verschillende manieren met het programma laten werken. Het is niet gekoppeld aan een bepaalde lesmethode.

ACHTERGRONDEN VAN LEESTEKENS 1F

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

DREMPELS

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar ho
4F	Eind vwo	van vo naar wo

DOMEINEN

In het rapport Over de drempels met taal onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO.

De stof van Leestekens 1F valt onder domein 4 waarin onderscheid gemaakt wordt tussen: taalbeschouwing (grammatica), spelling, werkwoordspelling en leestekens. Naast Leestekens 1F heeft Muiswerk daarom 1F-programma's ontwikkeld voor het leren van spelling, werkwoordspelling en grammatica. Met deze vier programma's bestrijken we domein 4 dus geheel. Daarnaast is het programma Lezen 1F ontwikkeld (domein 2).

Interpunctie, het gebruik van leestekens, wordt weliswaar genoemd in de kerndoelen voor het basisonderwijs, maar in deze doelen wordt niet gespecificeerd om welke leestekens het gaat. Op

ongeveer 80% van de scholen wordt in groep 8 de Cito-toets eind basisonderwijs afgenomen. Deze geeft wel een indicatie van wat in het basisonderwijs geleerd moet worden. Er zijn in de toets vijf items die betrekking hebben op interpunctie. Deze veronderstellen dat leerlingen *komma's, aanhalingstekens, uitroepstekens* en *vraagtekens* correct kunnen gebruiken.

In de tabel hieronder is aangegeven wanneer volgens het referentiekader van de Werkgroep Taal van de Commissie Meijerink de lesstof op het gebied van interpunctie en hoofdletters wordt aangeboden in het basisonderwijs en bij welke 'drempel' deze stof beheerst zou moeten worden.

groep 3-4	groep 5-6	groep 7-8	beheersing bij ¹
hoofdletter begin zin			1F
punt			1F
vraagteken			1F
	hoofdletter eigennaam		1F/2F
	komma		3F
	dubbele punt		3F
	aanhalingstekens		1F
	<i>haakjes</i> ²		
		hoofdletter citaat	1S/2F
		<i>puntkomma</i>	
		<i>afbreekstreepje</i>	
		<i>spatie</i>	

TAALBESCHOUWING EN TAALVERZORGING

De Werkgroep Taal van de commissie Meijerink heeft een poging gedaan om de taalbeschuwendelijke kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het volbrengen van taalactiviteiten (met name voor schrijven), op basis van de gebrekkige beschrijvingen in kerndoelen en eindtermen tot stand te brengen.

Beheersingsniveaus voor taalbeschouwing en taalverzorging kunnen nauwelijks worden gedefinieerd met kwalitatieve verschillen: op alle niveaus moeten leerlingen aspecten in enige mate beheersen: leerlingen moeten steeds minder grammaticale fouten in gesproken en geschreven taal maken, steeds beter regels voor correct taalgebruik beheersen en steeds beter in staat zijn om op taalverschijnselen te reflecteren. Het gaat dus vooral om een graduele toename in beheersing en niet zozeer om het leren beheersen van steeds andere onderdelen. Dit betekent dat er in het curriculum ruimte moet zijn voor veel herhaling van dezelfde leerstof, niet alleen binnen een schooltype, maar ook over schooltypen heen. Leerlingen en leerkrachten moeten dus schoolbreed naast aandacht voor de inhoud van teksten, apart aandacht besteden aan het correcte gebruik van taalelementen, iets wat door de ondergeschoven en impliciete rol van taalbeschouwing/taalverzorging in de bestaande kerndoelen en eindtermen teveel op de achtergrond lijkt geraakt.

Uit veel onderzoek blijkt dat de cognitieve belasting bij het schrijven van tekst zo groot is dat het niet mogelijk is tegelijkertijd aandacht te besteden aan inhoudelijke en vormelijke aspecten van formulering. Daarom is het in het onderwijs van belang deze twee aspecten van het schrijven afzonderlijk aandacht te geven. Een belangrijk doel van het onderwijs in taalbeschouwing/taalverzorging is dat leerlingen efficiënt kunnen omgaan met de vormelijke eisen die het

¹ In het referentiekader staat bij een aantal onderdelen niveau 3F. Dat betekent dat de regels zijn verworven tot een vrijwel automatische beheersing. In de eerste drie kolommen van de tabel gaat het om het eerste aanbod van het betreffende onderdeel.

² Schuingedrukt wil zeggen: deze onderdelen zijn toegevoegd door de expertcommissie van de SLO.

schrijven van tekst aan hen stelt. Een steeds vlottere beheersing van spellingsconventies en een steeds betere kennis van grammaticale structuren vereist onderhoud gedurende de gehele schoolloopbaan. De beste vorm van onderhoud bestaat uit frequent gebruik van grammaticale en spellingsvaardigheden bij het zelf schrijven van tekst, ondersteund door docenten die leerlingen telkens opmerkzaam maken op de grammaticale en spellingkwesties die nog onvoldoende beheerst worden.

Leerlingen moeten regels kennen en die leren toepassen. De toepassing is de maat voor beheersing, en regelkennis dient om in gevallen van twijfel uitkomst te bieden. De uiteindelijke proef op de som is dus het aantal fouten dat een leerling produceert in eigen teksten, nadat hij in de gelegenheid is geweest de tekst nog eens goed door te nemen en te corrigeren. De beschikbare empirie suggereert dat taalverzorging en taalbeschouwing in het Nederlands door de grote meerderheid van de leerlingen niet tot in de perfectie kan worden beheerst, zelfs niet na twaalf jaar basis- en voortgezet onderwijs. Niettemin stelt de Werkgroep voor duidelijke normen vast te stellen voor de mate waarin leerlingen taalverzorging en taalbeschouwing moeten beheersen.

ONDERZOEK NAAR PRESTATIES

Voor een antwoord op de vraag wat leerlingen op het gebied van de interpunctie aan het einde van de basisschool nu precies beheersen, kunnen de gegevens uit de Periodieke Peilingen van het Onderwijsniveau (PPON) uit de jaren negentig gebruikt worden. In de eerste Periodieke Peiling van het Onderwijsniveau werd de taalvaardigheid van meer dan vierduizend leerlingen uit groep 8 onderzocht (Zwarts, 1990). Een van de conclusies is dat interpunctie voor de leerlingen een groot probleem is: alleen zeer goede leerlingen wisten een tekst te schrijven waarin hoofdletters, punten en komma's op de juiste plaats stonden. Bij de tweede en derde taalpeiling zijn de conclusies met betrekking tot de beheersing van de interpunctie niet anders. Van de Gein (2005) rapporteert naar aanleiding van de resultaten: *'Dat een zin met een hoofdletter begint en eindigt met een punt, eventueel met een vraagteken of uitroepteken, mag dan een bekende taalregel zijn die al vroeg ingeprent wordt, het is, naar nu blijkt, maar de vraag of die bekendheid en die inprenting wel het beoogde effect sorteren. Op grond van de eenheden die veel leerlingen, ook die aan het einde van de basisschool, van leestekens voorzien, kan immers zonder overdrijving geconstateerd worden dat zij niet het flauwste idee hebben wat voor eenheid de zin nu eigenlijk is.'*

Dat veel leerlingen aan het eind van de basisschool de interpunctie niet of nauwelijks beheersen, blijkt uit het onderzoek dat Bonset (2007) op een rij zet. Alle beoordelaars rapporteren hierover in dezelfde zin. Hij stelt voor als geconcretiseerd kerndoel voor het basisonderwijs op te nemen: *'De leerling kent de communicatieve functie van de voornaamste leestekens en brengt op de juiste plaatsen in de zin de juiste leestekens aan.'* Deze inhoud kan volgens hem daarna in de onderbouw van het voortgezet onderwijs verbeterd worden.

DOELGROEP

Leestekens 1F is bedoeld voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs, voor de eerste klassen van het vmbo, en voor mbo1 en 2. Het programma kan vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor andere leerlingen met een achterstand, in het gewone of speciale onderwijs. Het programma is geschikt voor groepen waarin niveauverschillen bestaan. Het kan zowel gebruikt worden door leerlingen die nog veel fouten maken in het toepassen van lees- en spellingtekens als door leer-

lingen die al enigszins gevorderd zijn. De doelgroep is dus breed. Het programma is geschikt voor zowel allochtone als niet-allochtone leerlingen.

STRUCTUUR

Het basisprincipe van Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de fouten die hij maakte. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Leestekens 1F is zo gestructureerd. Er kan op verschillende manieren gedifferentieerd mee gewerkt worden (zie het hoofdstuk DIDACTIEK). De bovengenoemde lesstof is ingedeeld in rubrieken (onderwerpen) en diezelfde rubrieken komen in de toetsen terug. De stof is cumulatief opgebouwd, d.w.z. wat in eerdere oefeningen is uitgelegd en geoefend, komt in latere oefeningen herhaaldelijk terug.

FEEDBACK

In veel oefeningen van Leestekens 1F wordt – als een leerling een fout maakt – specifieke feedback gegeven, vaak voorzien van een hint, waarna hij het nog een of meer keer mag proberen goed te doen. De leerling kan ook altijd tussendoor een Tip opvragen of uitlegschermen en spiekschermen raadplegen. Ook het Muiswerk Woordenboek kan gebruikt worden door op de knop met het woordenboek te drukken. In het woordenboek is bij elk woord onder andere allerlei grammaticale informatie te vinden.

Vanuit de oefening kan een leerling het digitale woordenboek van Muiswerk Educatief raadplegen. In dit woordenboek kan de vervoegde vorm van een woord worden ingetypt om terecht te komen bij het basiswoord. Het woordenboek is ook te downloaden als app voor tablet en smartphone.

OMVANG

Het lesbestand Leestekens 1F bestaat uit 32 - vaak variabele - oefeningen en 3 variabele toetsen voor diagnose en evaluatie. Alle uitlegschermen zijn ingesproken met een natuurlijke stem. Voor een stofoverzicht, zie blz. 12. In totaal bevat dit lesbestand ruim 1179 opgaven en worden 10 oefenvormen gebruikt: *Rijen (5x)*, *Stenen (2x)*, *Open vraag (2x)*, *Wijs aan in zin (1x)*, *Meerkeuze-2 (1x)*, *Meerkeuze-3 (6x)*, *Meerkeuze-4 (6x)*, *Volgorde (1x)*, *Slepen (3x)*, *Wijzig tekst (8x)*. Voor een beschrijving van de oefenvormen, zie de sectie DIDACTIEK.

Leestekens 1F heeft 69 uitlegschermen. Bij elke oefening horen een of meer van deze schermen, waarin met behulp van schema's, regels en voorbeelden de stof kort wordt uitgelegd. Deze vormen altijd het begin van de oefeningen. Tijdens het oefenen kan de uitleg op elk gewenst moment opnieuw geraadpleegd worden. De uitlegschermen zijn ingesproken door een natuurlijke stem. Zwakke lezers kunnen de inhoud dus ook beluisteren en zich daardoor beter concentreren.

TOETSEN

Leestekens 1F heeft drie toetsen die gebruikmaken van de meerkeuzevorm. De stof is ingedeeld in onderwerpen (rubrieken). Ook elke rubriek sluit af met een meerkeuzeoefening. Er is één uitgebreide variabele toets waarin alle onderwerpen aan de orde komen en er zijn twee variabele deelttoetsen die een deel van de stof beslaan. De toetsen in een Muiswerkprogramma kunnen zowel voor diagnose als voor evaluatie gebruikt worden omdat ze een variabele inhoud hebben, terwijl wel steeds dezelfde problemen bevraagd worden. De opbouw van onderwerpen is cumulatief. Wat in eerdere oefeningen aan de orde kwam, wordt verderop bekend verondersteld.

Toets Z1 Woordsoorten over rubriek A t/m C heeft 27 variabele meerkeuzevragen, met de volgende inhoud³: *zinnen indelen, punt, vraagteken, uitroepeten, komma, puntkomma, haakjes*.

Toets Z2 Woordsoorten over rubriek D t/m F heeft 18 variabele meerkeuzevragen met de volgende inhoud: *dubbele punt, aanhalingstekens, hoofdletter, kleine letter, uitspraaktekens*.

Toets Z3 Alle woordsoorten en zinsdelen over rubriek A t/m K heeft 36 variabele meerkeuzevragen. Hierin komt alle stof aan bod.

Voor de manier waarop toetsen en oefeningen in de lespraktijk ingezet kunnen worden, zie de sectie DIDACTIEK.

Het hoofdscherm van Leestekens 1F. Pas na het maken van een diagnostische toets (Wat weet je al?) verschijnt de knop met het persoonlijk oefenprogramma van de betreffende leerling, genaamd 'Jouw Oefeningen'.

³ Voor een verdere uitwerking zie de omschrijving van elke rubriek hieronder.

INHOUD

Het doel van het programma is het halen van drempel 1F waar het gaat om het gebruik van interpunctie en hoofdletters. De rubrieken die in het programma aan de orde komen zijn:

- zinnen indelen
- punt, vraagteken, uitroepetekens
- komma, puntkomma, haakjes
- dubbele punt en aanhalingstekens
- aanhalingstekens
- hoofdletters en kleine letters
- uitspraaktekens

Het basisprincipe van de meeste Muiswerkprogramma's is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Leestekens 1F heeft een toets, die gebruikt kan worden voor diagnose of beoordeling. Zoals gebruikelijk in Muiswerkprogramma's is bij Leestekens 1F uitgegaan van rubrieken, in dit geval in oplopende moeilijkheidsgraad. Leestekens 1F bevat veel *productieve* oefeningen waarbij leerlingen zelf leestekens in zinnen of teksten moeten plaatsen.

Tussen de rubrieken is sprake van een cumulatieve opbouw. Dat wil zeggen: wat in vorige rubrieken behandeld is, wordt in volgende rubrieken bekend verondersteld. Ook binnen de rubrieken is deze cumulatieve opbouw gehanteerd. De rubriek begint met eenvoudige (deel)oefeningen en volgende oefeningen zijn vaak steeds iets moeilijker. En ook hier geldt: wat in vorige oefeningen behandeld is, wordt in volgende oefeningen bekend verondersteld. Elke rubriek wordt afgesloten met een oefening die voorzien is van uitgebreide feedback en waarin de hele stof van de rubriek aan de orde komt. Vaak zit daar ook de stof van voorgaande rubrieken in, waardoor leerlingen eraan wennen niet naar één specifiek leesteken te kijken, maar alles wat ze geleerd hebben toe te passen. Hieronder gaan we wat nader in op de inhoud van de rubrieken van Leestekens 1F.

RUBRIEK A: ZINNEN AFBAKENEN

Rubriek A bestaat uit vijf oefeningen met vier verschillende oefenvormen. Uitgangspunt is dat elke zin een onderwerp heeft en dat de schrijver iets vertelt over dat onderwerp. Als de mededeling compleet is, en de schrijver iets nieuws gaat zeggen, moet de zin worden afgesloten met een leesteken. Het onderscheid tussen complete en incomplete zinnen wordt geoefend en vooralsnog wordt alleen geleerd dat een zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt. Aan de orde komt ook dat mededelingen soms met woordjes als 'en', 'maar' en 'want' aan elkaar gekoppeld zijn.

Duncan

Begin elke zin met een hoofdletter en eindig met een punt. Geef ENTER na elke verbetering.

DUNCAN

duncan is blij hij houdt van zijn leven het is puppy van negen maanden oud die graag op het strand rent duncan is een heel gewone puppy

maar als je verder kijkt, zie je dat Duncan niet helemáál gewoon is hij heeft namelijk geen achterpoten toen hij geboren werd, had hij ze wel ze waren echter misvormd en moesten geamputeerd worden

toch is Duncan nog steeds een van de blijste en actiefste honden die je je kunt voorstellen hij redt zich prima zelf

Nog 20

A-Z Help Stop

Verbeter de tekst. Druk dan op ENTER.

Sanne Kat 100 Leestekens 1F A3 Duncan

Oefening A3 is een Wijzig-tekst-oefening. Zinnen moeten worden afgebakend en afgesloten met een punt. Ook de hoofdletter aan het begin van de zin moet worden aangebracht.

RUBRIEK B: PUNT, VRAAGTEKEN, UITROEPTEKEN

Rubriek B bestaat uit zes oefeningen in vijf verschillende oefenvormen en behandelt drie afsluittekens: punt, vraagteken en uitroepteken. Als belangrijkste kenmerk van een vraagzin wordt gegeven dat de toon aan het eind omhoog gaat. Als vormkenmerken worden genoemd dat een vraagzin meestal begint met een werkwoord of een vraagwoord. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de taalhandelingen 'vragen' (Hoe laat komt Jan?) en 'meedelen' (Ik zal je vertellen hoe laat Jan komt.)

RUBRIEK C: KOMMA, PUNKOMMA EN HAAKJES

Deze rubriek bestaat uit vijf oefeningen in vier verschillende oefenvormen. Aan de orde komt om te beginnen het gebruik van de komma na een aangesproken persoon of een uitroep (Anna, wil je hier komen?). Verder wordt aangegeven dat je een komma gebruikt waar je bij gewoon, rustig spreken een pauze zou leggen en tussen delen van een opsomming, behalve bij 'en', 'of' en 'enzovoort'. Van de puntkomma wordt vooralsnog alleen gezegd dat deze gebruikt wordt bij een opsomming die uit langere delen bestaat. Van haakjes wordt gezegd dat een schrijver die gebruikt (1) als de lezer mag kiezen, (2) om iets uit te leggen of toe te voegen of (3) bij een opsomming. De stof komt weer gedoseerd aan de orde en de laatste oefening bevat alles wat behandeld is (ook de afsluittekens uit de vorige rubriek en geeft gerichte feedback). Met behulp daarvan moet een aantal keren geprobeerd worden toch op het goede antwoord te komen.

Komma, puntkomma en haakjes

1. Achter welk woord moet een komma?

Zo stil als het in Deventer was zo druk was het in Amsterdam.

a) er moet nergens een komma
 b) na het eerste 'was'
 c) na 'druk'
 d) na 'stil'

Nog 20

A-Z Tip Stop

Klik eenmaal op het juiste antwoord

Sanne Kat ©109 Leestekens 1F C5 Komma, puntkomma en haakjes

Oefening C5 over Afsluittkens en komma's. De feedback bij een fout antwoord geeft aanwijzingen om te komen tot een goed antwoord.

RUBRIEK D: DUBBELE PUNT EN AANHALINGSTEKENS

De rubriek heeft zes oefeningen in vier verschillende oefenvormen. Aangeleerd wordt dat de dubbele punt iets aankondigt: een uitleg, een opsomming of een citaat. In de eerste oefening wordt dat gedemonstreerd, in de volgende oefeningen gaan de leerlingen hun kennis weer zelf toepassen. De derde oefening gaat niet alleen over de dubbele punt, maar ook over het gebruik van de komma. In de vierde oefening moeten leerlingen een zin met citaat omzetten in een zin zonder citaat en de vijfde oefening gaat over het herkennen van zinnen met een citaat. De laatste oefening gaat over aanhalingstekens en alle reeds behandelde leestekens. Alleen aanhalingstekens bij een aangekondigd citaat worden behandeld. Naast dubbele punt en aanhalingstekens komen in de laatste oefening ook andere leestekens aan bod.

RUBRIEK E: HOOFDLETTERS EN KLEINE LETTERS

Deze rubriek heeft vijf oefeningen in vier verschillende oefenvormen. De eerste twee oefeningen gaan alleen over hoofdletters bij eigennamen. Hoofdletters worden natuurlijk ook gebruikt om het begin van de zin te markeren. Dat kwam in rubriek A al aan de orde. Ook enkele belangrijke uitzonderingen op die regel van hoofdletters bij eigennamen komen in de stof aan de orde. De rubriek heeft opnieuw twee productieve oefeningen waarin leerlingen kleine letters moeten vervangen door hoofdletters.

Boomeroo

Klik DIRECT achter een foute kleine letter. Wis die met BACKSPACE en typ een hoofdletter.

BOOMEROO DE KANGOEROE

boomeroo de kangoeroe en nocte de miereneter zijn goede vriendjes. maar soms kan nocte het niet laten om boomeroo aan het schrikken te maken.

deze kangoeroe en miereneter zijn de huisdieren van julia heckathorn, een amerikaanse kinderboekenschrijfster. ze heeft ook nog een luiaard, genaamd daisy.

maar julia, die in texas woont, houdt de dieren niet alleen voor de lol. het zijn ook de hoofdpersonen uit haar boeken. daarmee

Nog 18

A-Z Help Stop

Verbeter de tekst. Druk dan op ENTER.

Sanne Kat 127 Leestekens 1F E4 Boomeroo

Oefening E4 is een productieve oefening. De leerlingen moeten hoofdletters en afsluittekens aanbrengen in de tekst.

RUBRIEK F: UITSPRAAKTEKENS

Deze rubriek heeft vijf oefeningen in vier verschillende oefenvormen. Het is een verzamelrubriek waarin aan de orde komen: het al dan niet aaneenschrijven van woorden, het afbreekstreepje, trema, accenttekens en apostrof. Het gaat steeds om eenvoudige gevallen. Meer gericht op het herkennen van de verschijnselen in de geschreven taal dan op het zelf correct kunnen toepassen.

OVERZICHT OEFENINGEN EN TOETSEN LEESTEKENS 1F

Rubriek	Oefening	Type	Uitleg	Opgaven
Z toetsen	1 Leestekens A t/m C	Meerkeuze	1	27
	2 Leestekens D t/m F	Meerkeuze	1	18
	3 Leestekens A t/m F	Meerkeuze	1	36
A zinnen indelen	1 Zinnen splitsen	Wijs aan in zin	2	12
	2 Compleet of niet	Rijen	1	20
	3 Duncan	Wijzig tekst	2	20
	4 Kauwgom	Wijzig tekst	2	25
	5 Drie zinnen	Meerkeuze	1	10
B punt, vraagteken, uitroepteken	1 Vraagzin of niet	Rijen	2	20
	2 Vraagzinnen maken	Volgorde	2	8
	3 Zinnen afsluiten	Open vraag	2	10
	4 Kikkers	Wijzig tekst	2	24
	5 Zoetigheid	Wijzig tekst	2	32
	6 Zinnen en afsluittekens	Meerkeuze	4	20
C komma, puntkomma, haakjes	1 Met of zonder komma	Rijen	1	20
	2 Komma plaatsen	Slepen	3	12
	3 De tandarts	Wijzig tekst	2	15
	4 Afsluittekens en komma's	Meerkeuze	4	16
	5 Komma, puntkomma en haakjes	Meerkeuze	5	20
D dubbele punt en ah-teken	1 Na de dubbele punt	Meerkeuze	1	12
	2 Dubbele punt plaatsen	Slepen	1	10
	3 Komma en dubbele punt	Meerkeuze	3	15
	4 Beetje hardhorend	Open vraag	1	12
	5 Citaat of geen citaat	Rijen	1	20
	6 Aanhalingstekens en andere tekens	Meerkeuze	4	16
E hoofdletter en kleine letter	1 Eigennamen	Stenen	1	10
	2 Hoofdletter of niet	Rijen	2	20
	3 Bart en zijn zus	Wijzig tekst	3	24
	4 Boomeroo	Wijzig tekst	3	18
	5 Hoofdletters en kleine letters	Meerkeuze	2	15
F uitspraaktekens	1 Twee woorden of niet	Stenen	1	10
	2 Woorden breken	Slepen	1	20
	3 De pijlgifkikker	Wijzig tekst	2	18
	4 Accent, trema, apostrof	Meerkeuze	2	16
	5 Uitspraaktekens	Meerkeuze	3	18